

Moduuli D: Luonto, kulttuuri ja ympäristö merkityskamppailujen kohteena

Moderneissa teollistuneissa yhteiskunnissa luonto ja kulttuuri on useimmiten ymmärretty toisistaan erillisiksi puhtaiksi ”tyypeiksi”. Puhtauden ihanne on läpäissyt filosofisen, tieteellisen ja teknologisen ajattelun ja käytännön. Tämän ajattelutavan mukaan luonto tulkitaan ensisijassa taloudellisesti arvokkaaksi luonnonvaraksi, jota tulee ihmistoimin mahdollisimman tehokkaasti hyödyntää. Taloutta korostavan rationaliteetin rinnalla on kuitenkin kautta modernin yhteiskunnan kehityksen korostettu myös luonnon ja ympäristön symbolisia merkityksiä sekä yksityisten ihmisten elämän määrittäjinä että kollektiivisen paikallisen ja kulttuurisen identiteetin perustana.

Luonnon ja kulttuurin erottamiseen perustuvat käytännöt onkin asetettu enenevässä määrin kyseenalaisiksi viime vuosikymmeninä. Merkittävä virike oli kansainvälisesti kasvanut tietoisuus modernin yhteiskunnan ympäristöongelmista, jonka seurauksena luonnon ja kulttuurin kaikenkattava yhteenkietoutuminen on tullut täysin ilmeiseksi. Asetelmalla on suuri merkitys käytännön ympäristöpolitiikalle, koska yksittäisten kansalaisten ja kulttuuristen ryhmien valmius toimia ympäristön puolesta tukeutuu luonnon ja ympäristön symbolisiin merkityksiin.

Moduulin D temaattiset painopisteet

Luonnon kulttuuristen merkitysten jäsentyminen sekä merkityksiin liittyvät yhteiskunnalliset ja poliittiset kamppailut jäsentävät moduulin tutkimusongelmia.

1. Luonnon ja kulttuurin erottelua ylläpitävien yhteiskunnallis-kulttuuristen prosessien tarkastelu sekä aatehistoriallisena että yhteiskuntapoliittisena kysymyksenä
2. Luontoa koskevien näkemysten vaikutus ympäristön muuttamista koskeviin ihanteisiin sekä yhteiskunnassa kokonaisuudessaan että tärkeillä toimialoilla kuten maa- ja metsätaloudessa ja yhdyskuntasuunnittelussa.
3. Yhteiskunnan ja luonnon yhteenkietoutumisen ja hybridisen luonteen analysointi metodologisena kysymyksenä.
4. Luonnon merkitysten kulttuurinen ja sosiaalinen määräytyminen ja historiallinen muutos teollistumisen, kaupungistumisen ja teknologisen kehityksen myötä.

Moduulin vastuuyksiköt ja yhteyshenkilöt: Tampereen yliopisto/aluettiede, prof. Jouni Häkli ja Joensuun yliopisto/maantiede, prof. Ari Lehtinen.